

Comité Kisaro vzw

www.kisaro.be

Jaarverslag 2025

Algemene vergadering 25 maart 2026

JAARVERSLAG 2025

COMITE KISARO vzw
Emiel Van Dorenlaan 27
3600 Genk

ACTIVITEITENVERSLAG 2025

1. ORGANISATIE

1.1. Contactgegevens en raad van bestuur

Comité Kisaro, Emiel Van Dorenlaan 27, 3600 Genk,
mailadres: swartenbroekxg@gmail.com
telefoon: 0476/699005
website: www.kisaro.be
instagram: [cppa.kisaro](https://www.instagram.com/cppa.kisaro)

De raad van bestuur bestaat uit:

Voorzitter (coördinatie): Swartenbroekx Geert, Emiel Van Dorenlaan 27, 3600 Genk
Secretaris: Swartenbroekx Geert, Emiel Van Dorenlaan 27, 3600 Genk
Adjunct-secretaris: Willems Guy, Bresserstraat 29 bus 11, 3600 Genk
Penningmeester: Willems Marinette, Heiweier 21, 3600 Genk
Coördinator Kisaro-Genk en archivaris: Ackermans Paul, Dijkskensdal 23, 3600 Genk
Mede-coördinator Rwanda: Moerman Gerard, Langemunt 29 bus 1, 9850 Deinze
Zo werd het ook vastgelegd in het Belgisch Staatsblad (23 juni 2023).
Erevoorzitter: Gabriels Jef, Winterslagstraat 1, 3600 Genk is toegevoegd lid.

1.2. Voorstelling en doelstellingen

Het comité werd in 1972 opgericht onder de naam Comité Byumba, ter ondersteuning van een project in Kisaro, dat destijds nog ressorteerde onder de gemeente Byumba. Dit Rwandees project, momenteel bekend onder de naam ong CPPA (Centre de Perfectionnement et de Promotion Agricole) de Kisaro, is een centrum voor landbouwontwikkeling in de brede zin. Het comité Kisaro tracht dit project te voorzien van zowel financiële als materiële middelen. Het comité nam de rechtsvorm aan van een vzw, namelijk de vzw Comité Kisaro.

De vzw Comité Kisaro (voorheen Comité Byumba-Kisaro) heeft een dubbel doel:

1. De medemens in de ontwikkelingslanden helpen: daarvoor werken we samen met de ngo CPPA in Rwanda. Deze samenwerking krijgt concreet gestalte in:
 - 1.1. Het adviseren van het lokaal management in Kisaro en het direct of indirect overmaken van geld aan de CPPA waarmee men investeringen kan doen in de sociale sector;
 - 1.2. Het bekostigen van de aankoop en zo nodig het verzenden van een aantal goederen om ter plaatse de landbouw, de varkensteelt, de ateliers en de bouwactiviteiten te ondersteunen;
2. De lokale bevolking in België informeren en sensibiliseren rond ontwikkelingssamenwerking, door middel van een tijdschrift, informatievergaderingen, een website, een instagramsite en een Rwandadag.

De materialen en de middelen waren oorspronkelijk vooral bestemd om het landbouwproject tot ontplooiing te laten komen, teneinde te voorzien in de voedingsnoden van de plaatselijke bevolking in en rond Kisaro. Deze landbouwactiviteiten zijn intussen zelfvoorzienend geworden.

1.3. Evolutie

Tijdens de laatste levensjaren van de grondlegger van het CPPA (Jules Wieme, broeder Cyriel), en zeker na zijn overlijden in januari 2015, vond er onder impuls van Gerard Moerman, onze huidige mede-coördinator Kisaro-Genk, een herstructurering plaats. De strak centraal geleide organisatie evolueerde naar een organisatie op basis van teamwerking met een managementteam, verslaggeving, opvolging enz.

Gerard Moerman zorgde ook voor een programma om een aantal maatschappelijke noden in de omgeving te lenigen, op basis van de 'erfenis van broeder Cyriel'. Het is vooral hiernaar dat de middelen de laatste jaren gingen.

Zo werden de voorbije tien jaar bijvoorbeeld tal van werken uitgevoerd waarvoor de vzw Comité Kisaro aanvullende subsidies zocht en vond bij de provincie Limburg (en eveneens bij de provincie West-Vlaanderen via de vzw VRV Umubano), Wereldmissiehulp, Stelimo, Rotaryclub Genk-Noord, de gemeentebesturen van Genk, Deinze, Anzegem, de Stichting Wilde Ganzen, de Vierde Pijler van 11.11.11 en andere. Deze subsidies zorgden voor een

multiplicatie van de middelen van het Comité Kisaro, die voortspruiten uit activiteiten maar vooral uit giften van sympathisanten en sympathiserende verenigingen; sinds 2011 werd op deze manier voor meer dan een half miljoen euro geïnvesteerd, in o.a.

- de bouw van regenwaterputten bij de hoevetjes;
- de bouw van gezondheidsposten en gemeenschapsruimten;
- de renovatie van talrijke schoolgebouwen in Kisaro en haar wijken;
- de constructie van schoolmeubilair en kruiwagens in de ateliers van het Centrum;
- de bouw van een droogschuur in het Centrum;
- de bouw van een lodge en meetingcenter.

Om een en ander goed te kunnen opvolgen werkt de coördinator (onbezoldigd) een aantal maanden per jaar in Kisaro. Gerard Moerman is intussen boven de tachtig en werd opgevolgd door Paul Ackermans. Er komt meer verantwoordelijkheid liggen bij de plaatselijke (Rwandese) mensen. Een aantal taken, vnl. voor een goede coördinatie tussen Kisaro en Genk, worden - eveneens onbezoldigd - waargenomen door Paul Ackermans, bestuurslid van de vzw, tussen 1988 en 1990 werkzaam in Kisaro, en sinds enkele jaren gepensioneerd als tooldesigner. Hij heeft ook Gerard Moerman opgevolgd als bestuurslid van de Rwandese ngo CPPA Kisaro.

Het voorbije jaar kwamen de perikelen tussen de Rwandese regering en België naar boven. Middelen vanuit overheidsdiensten vanuit België konden niet meer. Ook de bezoeken naar het centrum vielen weg. Een inleefreis vanuit de St.-Jozefschool naar Kisaro werd afgezegd omwille van de veiligheidsperceptie.

In december is Paul Ackermans nog eens ter plaatse gegaan gedurende twee weken om de voortgang van de projecten te bekijken.

Het is de bedoeling om de kernactiviteiten van het CPPA en zeker de landbouw zonder externe ondersteuning te laten functioneren. Daartoe zijn intussen structuren opgezet. Er wordt een analytische boekhouding ingevoerd en een strategisch meerjarenplan is uitgetekend. Een van de actiepunten is bijvoorbeeld zoveel mogelijk nodige goederen in Rwanda zelf aan te kopen.

De financiële ondersteuning vanuit België, die dit jaar stil lag omwille van de Rwandese RGB-verordening van maart 2025, diende vooral om de lokale gemeenschap op te tillen naar een nieuwe toekomst (gezondheid, onderwijs, samenlevingsopbouw) en ook om acties te ondernemen ter bestrijding van de armoede, die in de dagelijkse beleving wel degelijk aanwezig is.

Gelukkig konden we nog middelen overmaken net voordat de moeilijkheden tussen Rwanda en België begonnen. Men kan voorlopig verder.

2. NOORDWERKING

2.1. Algemeen

De comitévergadering van maart 2025.

Het comité werd in de jaren zeventig opgericht, nam op 4 mei 1991 de vorm aan van een vzw, heeft verdienstelijk werk verricht en was zeker tijdens en na de oorlog in Rwanda (1990-1994) van grote betekenis voor de mensen in en rond Kisaro.

Toen Jules Wieme, die tot zijn laatste levensjaar in Rwanda werkte, in 2015 op 92-jarige leeftijd overleed, zochten de oorspronkelijke initiatiefnemers nieuwe en (iets) jongere mensen om de werking voort te zetten.

Vooraf sinds 2016 werd het comité gereorganiseerd: de statuten werden aangepast, de boekhouding gedigitaliseerd, de bankrekeningen herschikt, de belastingaangifte in orde gebracht, de verslaggeving geregeld, het secretariaat overgedragen enz. De vzw ontving

opnieuw een erkenning om fiscale attesten af te leveren voor giften, en ook de website werd vernieuwd.

Het comité neemt intussen deel aan de activiteiten van de Noord-Zuidwerking van de stad Genk (o.a. de boekenverkoop tvv 11.11.11), van het Limburgs Platform Ontwikkelingssamenwerking, van de Stichting Wilde Ganzen en van het 4de Pijlersteunpunt als lid van het 4de Pijlerpanel.

Nieuw in 2025 was de instagrampagina die geopend werd door een van onze jonge medewerkers: [cppa.kisaro](https://www.instagram.com/cppa.kisaro)

2.2. De werking in 2025

De raden van bestuur vonden plaats op 19 maart (waarbij ook een algemene vergadering), 18 juni, 24 september en 10 december.

Andere tussentijdse activiteiten:

- 31/12/24 : maandelijkse online vergadering (Paul, Gerard, Evariste)
- 3/01 : online vergadering bouwactiviteit kleuterklassen Murama (Paul, Gerard, Evariste)30/013
- 30/01: contact leerkrachten/ouders : inleefreis naar Rwanda SJIB (Paul, Geert)
- aanmaak fiscale attesten (Marinette, Koen)
- doorlopend : diverse contacten met Umubano, Rotary Zaventem,...
- 25/02 : maandelijkse online vergadering (Paul, Gerard, Evariste)
- contacten met SJIB ivm inleefreis (Paul, Geert)
- aanvraagdossiers subsidie: Stelimo 4de pijler (Geert)
- 13 maart : uitleg aan studenten Hasp-O St.-Truiden (Paul, Marleen)
- 25/03: online overleg(Paul, Gerard, Evariste)
- 29/03: Umubano A.V. (Paul)
- 9/04: online overleg 4de pijlerbeweging (Paul)
- 15/04: overleg Paul en Geert
- 26/04: kippenfestijn te Machelen
- 10/05: faire ronde van de stad (Geert)
- 16/05: Internest op de school Bokrijk (Paul,José)
- 29/04: online overleg (Paul, Gerard, Evariste)
- 27/05: online overleg
- 11/06: bestuursvergadering online
- 19/06:DB Mondiale raad (Geert)
- ? /06: aankoop adresstickers (Marinette)
- 25/06: maandelijkse online vergadering (Evariste, Paul, Gerard)
- ?/07: nazicht beamer (Leo)
- 01/07:werkgroep Rwandadag (Jose, Marleen, Martha, Annie, Amber, Néna)
- 04/07:online overleg (Paul, Amber)
- 29/07: maandelijkse online vergadering (Evariste, Paul, Gerard)
- 15/08: aanmaak tijdschrift (Paul, Geert, Amber)
- 26/08: maandelijkse online vergadering (Evariste, Paul, Gerard)
- 26/08: DB Mondiale raad (Geert)
- 05/09: stickeren tijdschrift en verzenden (zuster, Marinette, Stefan)
- 09/09: online vergadering met Umubano (Paul)
- 09/09: DB Mondiale raad (Geert)
- 11/09: contact school ikv brunch (Geert, José, Martha)
- 14/09: missiekring Koekelare, jubileumfeest(100 jaar) (Paul)
- 30/09: online meeting met Evariste Safari, Gerard Moerman en Paul Ackermans
- 4 en 5/10: klaarzetten en brunch (comité, vrijwilligers)
- 12/10: 49ste Vriendschapsfeest Sint-Pieters-Woluwe, Pptpresentatie door Paul Ackermans
- 14/10: dank- en reflectiemoment brunch (comité en vrijwilligers)
- 22 tot 26/10: bussen in Genk van de folder van 11-11-11-Genk (enkele leden)
- 28/10/2025: online meeting met Evariste Safari, Gerard Moerman en Paul Ackermans
- 31/10/25: opening tweedehandsboekenverkoop met een nocturne, tvv 11-11-11 (Geert)
- 3 tot 11/11: vrijwilliger verkoop tweedehandsboeken (Jef, Stefan, José, Geert)
- 25/11: online meeting met Evariste Safari, Gerard Moerman en Paul Ackermans
- 17 tot 24/11: opmaak tijdschrift (Paul, Evariste, Jef, Geert)

Paul Ackermans was enkele weken in Kisaro in de maand december.

We nemen steeds deel aan de vergaderingen en activiteiten van de Noord-Zuidraad van de stad Genk.

De Rwandadag – brunch op zondag 5 oktober 2025 was een groot succes met 250 aanwezigen.

Het tijdschrift werd verzendklaar gemaakt en verzonden in maart, juni, september en december.

Het werk gebeurt door vrijwilligers zonder enige vergoeding. Er is een verzekering afgesloten voor hun activiteiten.

2.3. Fondsenwerving/werking/uitgaven

ZICHTREKENING	REKENING 2022	REKENING 2023	REKENING 2024	REKENING 2025	BUDGET 2026
SALDO 31/12/N1	€ 172.781,92	€ 176.197,63	€ 136.916,50	€ 135.635,50	€ 182.596,25
ONTVANGSTEN					
GIFTEN	€ 53.000,67	€ 51.401,84	€ 45.254,03	€ 35.430,00	€ 30.000,00
ACTIES	€ 3.900,00	€ 5.586,77	€ 6.696,71	€ 27.787,92	€ 10.000,00
SUBSIDIES/STEUN	€ 17.857,63	€ 14.649,00	€ 16.788,00	€ 5.886,15	€ 6.000,00
UITZONDERLIJKE ONTV.	€ 4.000,00 *	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
VERKOOP BOEK	€ 1.482,00	€ 138,00	€ 68,00	€ 0,00	€ 0,00
RWANDADAG	€ 8.887,05	€ 6.511,80	€ 6.074,96	€ 7.320,00	€ 7.000,00
INTRESTEN BANK	€ 0,00	€ 0,00	€ 2.310,00	€ 0,00	€ 0,00
TOTALE ONTVANGSTEN	€ 89.127,35	€ 78.287,41	€ 77.191,70	€ 76.424,07	€ 53.000,00
BEGINSALDO + ONTVANGSTEN	€ 261.909,27	€ 254.485,04	€ 214.108,20	€ 212.059,57	€ 235.596,25
UITGAVEN					
ANKOOP + VERZENDING	€ 36.856,18	€ 24.805,69	€ 62.201,09	€ 49,45	€ 10.000,00
DRUKWERK/POST/TELE	€ 3.642,60	€ 2.583,41	€ 3.013,16	€ 3.944,32	€ 4.300,00
KOSTEN BOEK	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
RWANDADAG	€ 3.508,37	€ 3.271,10	€ 2.890,76	€ 2.553,74	€ 3.000,00
BANKKOSTEN	€ 129,20	€ 189,60	€ 133,18	€ 138,31	€ 250,00
WERKING/ALLERLEI	€ 3.849,17	€ 4.114,24	€ 5.234,51	€ 11.777,50	€ 10.000,00
SPECIEN KISARO	€ 23.159,21	€ 40.000,00	€ 5.000,00	€ 11.000,00	€ 40.000,00
BIJZ. UITGAVEN	€ 14.566,91 *	€ 42.604,50 **	€ 0,00	€ 0,00	
TOTAAL UITGAVEN	€ 85.711,64	€ 117.568,54	€ 78.472,70	€ 29.463,32	€ 67.550,00
SALDO EIG. DJ.	€ 3.415,71	€ -39.281,13	€ -1.281,00	€ 46.960,75	€ -14.550,00
SALDO	€ 176.197,63	€ 136.916,50	€ 135.635,50	€ 182.596,25	€ 168.046,25

* bijzondere ontvangsten en uitgaven nav viering 50 jaar

** overdracht van zichtrekening naar belegging

	REKENING 22	REKENING 23	REKENING 24	REKENING 25
31-dec				
SPAARREKENING				
	€ 59.393,21	€ 2.089,78	€ 97,50	€ 315,52
BELEGGING		€ 100.000,00	€ 102.000,00	€ 104.000,00
BESCHIKBAAR	€ 235.590,84	€ 239.006,28	€ 237.733,00	€ 286.911,77

2.4. Giften en Acties

Ontvangen Giften: 35.430 euro

Ontvangen opbrengsten acties:

- 27 februari: 3000 euro van Rotary Club Zaventem
- 16 mei: 3300 euro van Sint-Jozefinstituut Bokrijk
- 27 mei: 2487,92 van de tuinbouwschool St.-Truiden (Hasp-O SZZ)
- 13 juni: 1500 euro van Zuiderlicht
- 16 oktober: 3660 euro van Pastorale eenheid Sint-Maarten Koekelare (missiekring)
- 3 november : 19000 euro van Vriendenkring kindershulp Rwanda (eenmalig)
- 9 december : 1500 euro van Zuiderlicht

2.5. Subsidies

Ontvangen subsidies:

- 1 april : 2500 euro van vzw Stelimo
- 12 juni: 930 euro van de vierde pijler, 11.11.11
- 29 oktober: 2456,15 euro Stadsbestuur Genk, subsidie

Afgeronde subsidiedossiers in 2025:

Muyanza, blok 1B	Provincie West-Vlaanderen (via Umubano)	€ 13.931	Aangevraagd 09/23, goedgekeurd: voorschot 9.977, saldo 3.954, verantwoording ingediend, uitbetaald.
------------------	---	----------	---

Subsidiedossier	Stad Genk	€ 2 456,15	Ingediend en subsidie ontvangen
Kerk Mutandi	Stelimo	€ 2 500,00	Ingediend en subsidie ontvangen
Kleutermeubilair	Vierde Pijlers (11.11.11)	€ 930,00	Ingediend en subsidie ontvangen

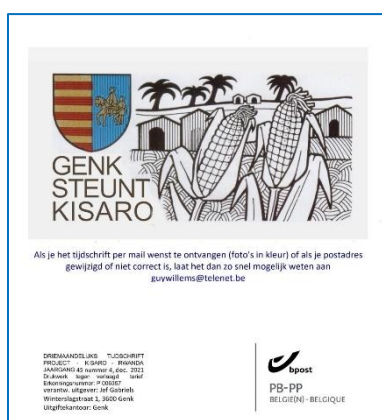
Lopende subsidiedossiers:

Murama, kleuters 1	Provincie Limburg	€ 11.000	Aanvraag 23/03/2024, € 15.697, 11.000 euro toegekend, uitgevoerd. Verantwoordingsdossier is ingediend
Murama kleuters 2	Provincie West-Vlaanderen	Ca. € 16.000	Aangevraagd en ontvangstmelding. Wachten op beslissing.

Toekomstige subsidiedossiers:

Rubona kleuters 1	Provincie Limburg	Kostprijs ca. € 17.000	In voorbereiding (Paul, Safari, Geert), kostprijs ca 17.000 €, niet aangevraagd wegens perikelen. Bekijken of we in 2026 een nieuwe aanvraag doen of in 2027.
Rubona kleuters 2	Provincie West-Vlaand	Kostprijs ca. € 17.000	In voorbereiding, kostprijs ca 17.000 €, aanvraag verschoven (tot het weer kan) wegens perikelen.
Muyanza kleuters 1	Provincie Limburg		
Muyanza kleuters 2	Provincie West-Vlaand		

2.6. Educatie en sensibilisering

Het tijdschrift voor de leden (telkens 20 blz.) verscheen viermaal in 2025. Het werd opgemaakt, gedrukt en gebracht of verzonden naar 800 papieren en 400 digitale abonnees.

Wekelijks verschijnt er in de plaatselijke editie van 'Kerk en Leven' een kort item.

De website kisarobe.be en de instagrapagina [cppa.kisaro](https://www.instagram.com/cppa.kisaro) worden onderhouden.

2.7. De Rwandadag

Evaluatie brunch Rwanda dag 5 oktober 2025.			
ONTVANGSTEN		UITGAVEN	
Inschrijvingen via bank	5335,00	AVA :Tafellakens + enveloppen	31,96
Inschrijvingen dag zelf	325,00	Verzekering	25,00
Opbrengs tombola	1091,00	Wisselgeld	200,00
Verkoop jetons	569,00	Oxfam wereldwinkel	108,54
		Colruyt Cava	177,45
		Overname Cava	-103,50
		Dessert buffet	240,00
		Aldi (tombola prijzen)	46,43
		Soep	202,50
		H&L Food (Spar Meesters)	1518,00
		Sint-Jozefsinstituut Bokrijk vzw (drank)	107,36
totaal :	7320,00	totaal :	2553,74
Algemeen totaal :	4766,26		

Ondanks de diplomatieke spanningen die er momenteel zijn tussen België en Rwanda was de jaarlijkse Rwandadag van het Comité Kisaro een groot succes.

De laatste maanden liep het wat moeilijker. Door de diplomatieke breuk tussen Rwanda en België werd steun aan het project in Kisaro minder vanzelfsprekend. Het overmaken van geld om projecten uit te voeren loopt niet van een leien dakje. Gelukkig heeft het Genkse Comité Kisaro er in het verleden voor gezorgd dat een belangrijk deel van de financiële ondersteuning op een Rwandese rekening ondergebracht werd. Nieuwe subsidiedossiers liggen even in de koelkast.

Toch zijn we er zeker van dat de tijd raad zal brengen en dat we nog een mooie toekomst kunnen helpen maken voor onze vrienden in Kisaro. Ook de sympathisanten van het project delen die mening, want ze kwamen in groten getale opdagen voor de Rwandadag van 5 oktober in de mooie eetzaal van het SJIB in Bokrijk. Met 250 inschrijvingen was het een van de succesvolste van de voorbije jaren.

De talrijke aanwezigen genoten niet alleen van een heerlijke brunch – met dank aan de school en aan al de vrijwilligers die andermaal hun beste beentje voorzetten – maar luisterden ook aandachtig naar wat Paul Ackermans, onze verbindingsman met Kisaro, vertelde over het leven in Kisaro. Paul vertrok begin december weer naar Kisaro.

Ook Gerard Moerman, Paul's voorganger vereerde de Rwandadag met een bezoek.

Ondanks de huidige moeilijkheden heeft het project de wind in de zeilen en meer dan ooit het vertrouwen van zijn sympathisanten.

Paul vertelde vol enthousiasme over de werking in Kisaro. De aanwezigen luisterden geboeid naar zijn uiteenzetting.

Reacties vanuit de aanwezigen :

- Mooie versiering, een warme aankleding
- Een welkom met een glaasje cava of fruitsap
- Gewoon heel lekker eten en veel...
- Wat fijn dat er zoveel jonge mensen van de school hebben geholpen
- Duidelijk informatie van Paul die ons meenam naar Kisaro met zijn prachtige foto's
- En dan die desserts..... daar kom ik speciaal voor terug !
- Een fijn en solidair ontmoetingsmoment
- Knappe tombola, degelijke prijzen !

En wat bracht het op ?

De Rwandadag bracht € 4766,26 op. Dank aan alle aanwezigen, de sponsors en de vele vrijwilligers die van deze dag iets onvergetelijks maakten .

2.8. De vooruitzichten voor de werking in het Noorden in 2026

Opmerkelijk is de evolutie in het beleid. Geleidelijk gaan de beslissingsbevoegdheden voor het project in Kisaro volledig over in Rwandese handen. In functie daarvan wijzigde de opdracht van de coördinator wiens functie het is de banden te leggen tussen de vzw Comité Kisaro in België en de ngo CPPA Kisaro in Rwanda. Deze **coördinatorrol** is in handen van Paul Ackermans.

Wij hopen een oplossing te vinden om de middelen, giften e.d., ter plaatse te krijgen ondanks de strubbelingen tussen de Belgische en de Rwandese regering.

De gebruikelijke **vergaderingen** (jaarlijkse algemene vergadering, driemaandelijkse raad van bestuur, werk- en overlegvergaderingen) lopen gewoon door.

In 2026 zal het **tijdschrift** viermaal verschijnen. Het totaal aantal abonnees blijft stabiel. In totaal ontvangen 800 families het tijdschrift met de post en een vierhonderdtal per email.

De wekelijkse **publicatie** in Kerk en Leven wordt voortgezet en ook via de lokale media willen we de samenleving op de hoogte houden van onze activiteiten.

3. ZUIDWERKING

3.1. Ontstaan en ontwikkeling van het project

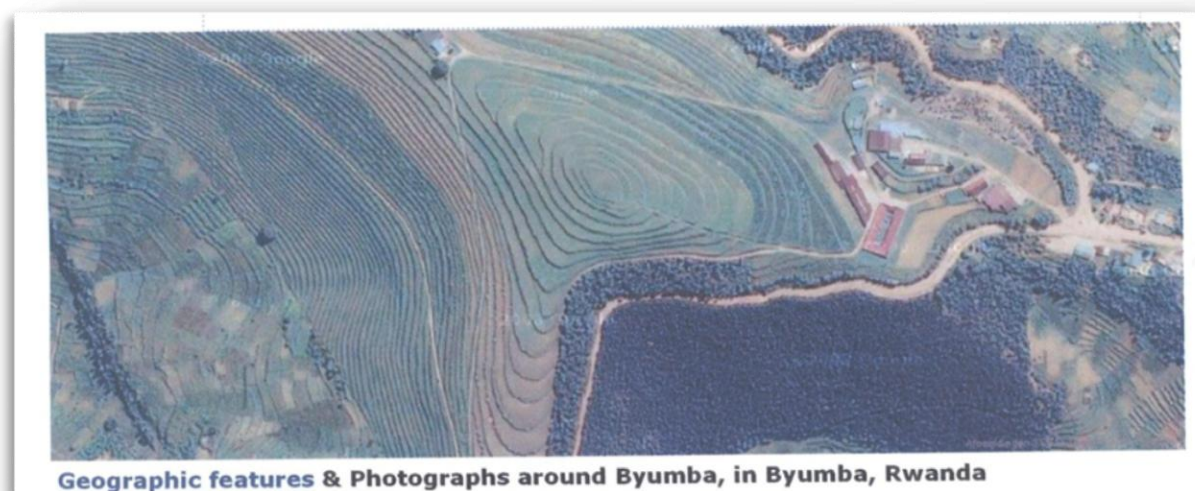
In 1972 begon Jules Wieme (broeder Cyriel) in Kisaro (Rwanda) met een landbouwopleiding voor een veertigtal jongens op enkele hectaren heuvelachtige grond, ter beschikking gesteld door het ministerie. Die opleiding was gebaseerd op het radicaal terrassen, een methode waarbij intense handenarbeid na enige tijd een behoorlijke bestaanszekerheid en zelfredzaamheid bood aan hen die er de inspanning voor opbrachten. Honderden gezinnen (en duizenden mensen) vonden op deze manier in de loop van de voorbije

vijftig jaar werk en inkomen. Dat was niet alleen het geval in de landbouw: ook de georganiseerde verkoop van een deel van de productie leverde werk en inkomen. Het terrassen ging uiteraard niet ongemerkt voorbij en de methode werd overgenomen door heel veel mensen in de buurt en op andere plaatsen in Rwanda.

Momenteel ziet men rondom Kisaro terrassen zover het oog reikt. De gevolgen voor de omgeving zijn verstrekkend. Niet alleen de dalen (waar vaak thee verbouwd wordt) maar ook de heuvels worden vruchtbaar zolang de erosie vermeden kan worden.

Op deze foto uit de jaren zeventig is te zien hoe het onderste deel van de heuvel reeds radicaal geterrasseerd is, maar de top nog niet.

Geographic features & Photographs around Byumba, in Byumba, Rwanda

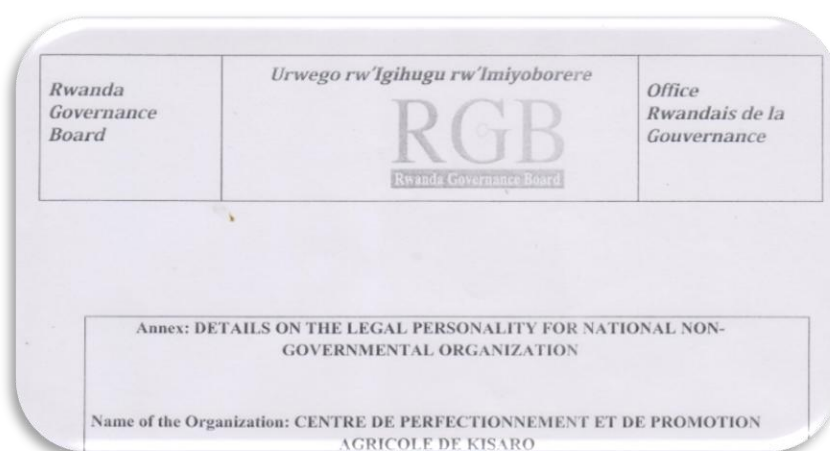
Uiteraard zijn er ook andere activiteiten die in de loop van die meer dan veertig jaar ontwikkeld werden, telkens vanuit een radicale keuze voor de armsten.

Er werden bijvoorbeeld in die periode meerdere kleuter- en lagere scholen opgericht. Nadat de eerste school gebouwd en in bedrijf was, werd ze overgenomen en ingeschakeld in het reguliere Rwandese onderwijs, maar kort daarna startte men vanuit het Centrum een nieuwe kleuter- en lagere school in een ander en armer gebied in de omgeving. Ook werden huisjes gebouwd voor ongehuwde moeders en was er gedurende lange tijd een zaterdagse soepbedeling. Ateliers werden gebouwd evenals een slagerij en een bakkerij zodat ook nevenactiviteiten van de landbouw gestimuleerd werden.

Het is overigens dankzij deze heel intense lokale verankering dat het Centrum zonder al te veel problemen de oorlog overleefde en op bepaalde ogenblikken zelfs een belangrijke rol speelde in de voeding en het leven in vluchtelingenkampen.

Voor de formalisering van de structuren werd destijds een vzw naar Rwandees recht opgericht, het Centre de Perfectionnement et de Promotion Agricole (CPPA) in Kisaró, nu een ngo (zie verder). De leden van de ngo en de verantwoordelijken voor de diverse werkplekken in het Centrum zijn haast uitsluitend Rwandese mensen.

Het hart van de werking is het Centrum op de Kisaróheuvel, een 50-tal ha groot, waar het hoofgebouw gelegen is naast de ateliers, de varkenskwekerij, het slachthuis, het kiemhuis voor aardappelen, de molen, de bakkerij, het opleidingscentrum, de administratie... Dit

Centrum werd in de loop van de voorbije decennia opgebouwd met financiële middelen en met de hulp van vrijwilligers uit België.

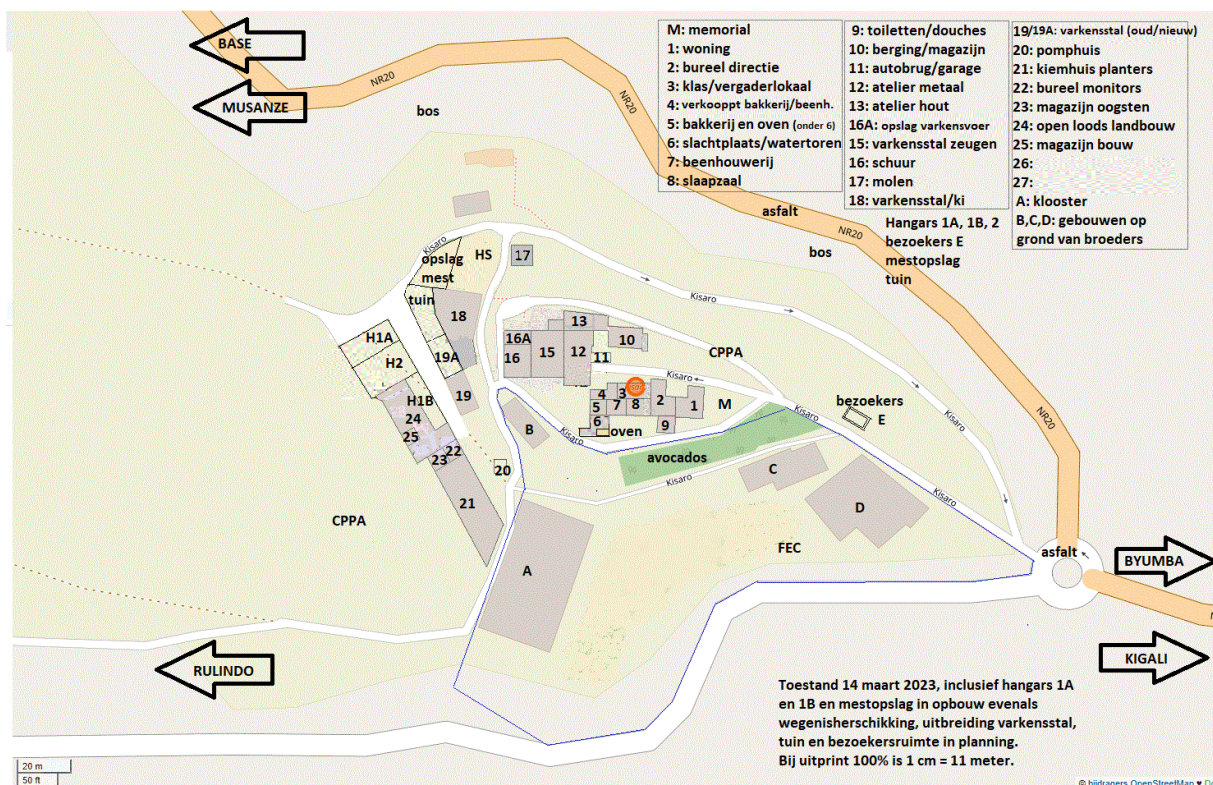
Het doel is de zelfredzaamheid realiseren, wat dankzij de kernactiviteiten van het CPPA gelukt is.

In 2013 werd de vroegere Rwandese vzw omgevormd tot een ngo, een 'non governmental organization' met als naam 'Centre de Perfectionnement et de Promotion Agricole de Kisaró' of CPPA. Dit is dus 'het project' dat ondersteund wordt door de vzw Comité Kisaró. De coronaperiode zorgde enerzijds voor een verdere verzelfstandiging van het project, maar ook voor enige vertraging in de strategische uitbouw ervan.

De coördinaten van dit project zijn: Centre de Perfectionnement et de Promotion Agricole Kisaró (CPPA), ngo, boîte postale 485, Kigali, Rwanda, bankrekening BK00060-0667600-47 met swift BKIGRWRW.

De projectverantwoordelijke is Evariste Safari, directeur, telefoon +250788743387, mail safevariste@yahoo.fr, en de voorzitter van de ngo is mevr. Xavérina Mugemana-Niwemutoni, xave.niwemutoni@yahoo.fr.

Na het overlijden van broeder Cyriel werden enkele activiteiten (o.a. de werkplaatsen voor metaal en hout, de slachtvloer, de vleesverwerking en de molen) overgebracht van de grond die eigendom is van de broeders naar het terrein waarop de ngo een concessie heeft. Deze verhuis gebeurde in 2016 en 2017. Ze gaf het project een belangrijke boost en leidde tot een efficiënter gebruik van de ruimten. Intussen werd ook een varkensstal bijgebouwd en een verkooppunt geïnstalleerd voor bakkerij en slagerij, een droogschuur, een lodge en meeting center gebouwd, een mestopslagplaats ingericht en de wegenis verbeterd. Actueel ziet de indeling ter plaatse er als volgt uit.

Recent werd de focus opnieuw geopend op de bestrijding van de (kans)armoede. Hierover lees je verder meer.

3.2. Terugkerende activiteiten

De hoofdactiviteit was oorspronkelijk het opzetten en uitbaten van een landbouwproject in de brede zin van het woord, inclusief de opleiding van jonge boeren. In de loop der jaren werd er gediversifieerd: er kwam ook een hout- en metaalatelier, een varkensslachtplaats, een slagerij en een bakkerij.

Dit resulteerde na verloop van tijd uiteraard in een aantal jaarlijks terugkomende activiteiten in een vijftal afdelingen:

- landbouw: aardappelen, tarwe, maïs, bonen, sorghum incl. grondbewerking, mesten, zaaien, oogsten;
- varkens (kweken, vetmesten, slachten/verkopen);
- slagerij, charcuterie en bakkerij;
- tuin- en verkoopafdeling (voor Kigali);
- en uiteraard de afdeling jeugd- en beroepsopleiding.

Dit alles verloopt volgens schema en vermoedelijk zijn de kernactiviteiten zelfvoorzienend; dat zal blijken uit de analytische boekhouding van de ngo.

Tevens zijn er de ateliers, die zowel de bovengenoemde activiteiten ondersteunen, als toeleveren aan de bouw, namelijk:

- lassen en metaal;
- schrijnwerkerij;
- algemene diensten en magazijn.

Tenslotte is er de afdeling bouw die de voorbije jaren, in coördinatie met de ateliers, vooral actief was in de bouw van voorzieningen voor de lokale samenleving (o.a. de renovatie van meerdere scholen), maar die ook binnen het centrum werkzaamheden uitvoert (zoals bijvoorbeeld de bouw van de droogschuur). De investeringen ten bate van de plaatselijke gemeenschap gebeurden meestal met middelen die uit België kwamen. Deze activiteiten zijn hoe dan ook op termijn eindig. Door gebeurtenissen die we niet zagen aankomen zijn deze activiteiten echter reeds dit jaar plots op de helling komen staan.

3.3. Situatieschets kansarmoedebestrijding in Kisaro

Nieuw is de aandacht voor (kans)armoede. Voor deze (kans)armoedebestrijding heeft de directeur een plan uitgerold. Scholen en verenigingen in België schenken ons giften om dit uit te werken.

In Genk runt vzw Zuiderlicht een tweedehandswinkel die meer is dan zomaar een shop. Achter Zuiderlicht staat een groep vrijwilligers met een groot hart. Wat hen bijzonder maakt, is dat de opbrengst rechtstreeks wordt ingezet om projecten van Genkse verenigingen in het Zuiden te ondersteunen. Met deze gerichte acties wil Zuiderlicht niet alleen acute noden lenigen, maar ook de basis leggen voor een betere toekomst. Elk verkocht artikel in de winkel draagt zo bij aan meer kansen en een menswaardig bestaan voor de inwoners van Kisaro.

Ook het St.-Jozefinstituut Bokrijk zamelt middelen in, alsook de tuinbouwschool in St.-Truiden. Ook zij kiezen voor het kansarmoedefonds.

Gezinnen krijgen nieuwe kansen. Zo wordt het schoolgeld en schoolmateriaal betaald voor leerlingen uit arme gezinnen en worden medische kosten en reiskosten naar het ziekenhuis voor mensen in nood gedragen.

Voor de periode **2025-2026** heeft het CPPA Kisaro een ambitieus actieplan opgesteld:

- **Gezondheid:** betaling van ziektekostenverzekering, medicijnen en/of ziekenhuisverzorging voor 100 kansarmen.
(Activity 9: 2.000.000 RWF of 1.190 €)
- **Huisvesting:** aankoop van 120 metalen dakplaten en fabricatie van 20 deuren en 16 houten ramen voor de woningen en toiletten van vier arme gezinnen.
(Activity 10: 2.000.000 RWF of 1.190 €)
- **Onderwijs:** financiering van schoolgeld en/of schoolmateriaal voor 20 studenten uit hulpbehoevende gezinnen.
(Activity 11: 6.000.000 RWF of 3.570 €)

▲ *Huisvesting: aankoop van 120 metalen dakplaten.*

ACTION PLAN JULY 2025-JUNE 2026		JABF ANNUAL PLAN								Annual Target	Planned Annual Budget (RuF)	Source of funds	Responsible Partner			
		Q1 Jul Aug Sept 2025	Q2 Oct Nov Dec 2025	Q3 Jan Feb Mar 2026	Q4 April May June 2026											
Pillar 1: SOCIAL																
Sector 1: FORMATION PROFESSIONNELLE																
Output 1: Former les jeunes en différents métiers ruraux																
11	Activity 1	Profession de soudure: Former 5 jeunes				x	x	x	x	x	5 jeunes	6.000.000	Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
12	Activity 2	Profession de menuiserie: Former 5 jeunes				x	x	x	x	x	5 jeunes		Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
13	Activity 3	Profession d'agriculture: Former 5 jeunes				x	x	x	x	x	5 jeunes		Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
14	Activity 4	Profession d'élevage: Former 5 jeunes				x	x	x	x	x	5 jeunes		Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
15	Activity 5	Profession de couture: Former 10 jeunes				x	x	x	x	x	10 jeunes		Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
16	Activity 6	Profession de macaronerie: Former 5 jeunes				x	x	x	x	x	5 jeunes		Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
17	Activity 7	Clocture et distribution des matériels aux 11 jeunes formés en différentes professions	x								11 jeunes		Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
Output 2: Création de Pempfi et recyclage (Formation pratique et continue des agriculteurs)																
18	Activity 8	Donner du travail (Les actrices champêtres saisonnières)	x	x	x	x	x	x	x	x	400 personnes	15.000.000	Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
Sector 2: Apporter une solution aux "human security issues"																
Output 1: Accès aux services médicaux																
21	Activity 9	Payer la mutuelle de santé, les médicaments et les déplacements aux hopitaux pour les personnes pauvres	x	x	x	x	x	x	x	x	100 personnes	2.000.000	Réalisation internes du CPPA, KISARO			
Output 2: Amélioration de l'habitat																
23	Activity 10	Trouer 120 toits, 20 portes et 16 fenêtres en bois pour les maisons et les toilettes des familles pauvres	x	x	x	x	x	x	x	x	4 maisons	2.000.000	Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
Output 3: Accès aux services de l'éducation																
25	Activity 11	Payer le matériel et ou les matériels scolaires aux élèves des familles pauvres	x	x	x	x	x	x	x	x	20 élèves	6.000.000	Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
Pillar 2: ECONOMIQUE																
Sector 1: AGRICULTURE																
Output: Augmenter les productions agricoles																
30	Activity 12	Rendre 40 tonnes d'engrais chimiques à la disposition des agriculteurs	x	x	x	x	x	x	x	x	1000 agriculteurs	4.000.000	Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
31	Activity 13	Mettre des semences sélectionnées de maïs à la disposition des agriculteurs	x	x	x	x	x	x	x	x	1000 agriculteurs		Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
32	Activity 14	Multiplier des semences sélectionnées de Maïs et les mettre à la disposition des agriculteurs	x	x	x	x	x	x	x	x	1000 agriculteurs		Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
33	Activity 15	Mettre des semences sélectionnées de poisons de terre à la disposition des agriculteurs	x	x	x	x	x	x	x	x	1000 agriculteurs		Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
34	Activity 16	Mettre des semences sélectionnées de poisons de terre à la disposition des agriculteurs	x	x	x	x	x	x	x	x	1000 agriculteurs		Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
35	Activity 17	Assurer une liaison entre les producteurs de légumes potagers et les acheteurs	x	x	x	x	x	x	x	x	1000 agriculteurs	2.455.236	Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
Sector 2: ELEVAGE																
Output 1: L'élevage porcine - améliorer la génétique																
37	Activity 18	Inoculer 100 truies par l'action de l'insémination artificielle	x	x	x	x	x	x	x	x	Les éleveurs du secteur de Kisaro et des alentours	3.000.000	Réalisation internes du CPPA, KISARO	CPPA, KISARO		
38	TOTAL												40.455.236			
40	Fait à KISARO, 10 JUILLET 2025															
41	SAFARI EVARISTE															
42	DIRECTEUR															

3.4. Overzicht van de geboden ondersteuning

De ondersteuning van deze initiatieven door het Comité Kisaro gebeurt op de volgende wijze:

3.4.1. Adviserende ondersteuning

Gepensioneerd ingenieur Gerard Moerman, onze mede-coördinator in Kisaro, ging in het verleden elk jaar tweemaal - gedurende ongeveer drie maanden - ter plaatse om het managementteam te coachen. Hij volgde er ook de investeringen op. Gedurende zijn periodes in België hield hij intens contact met de directeur in Kisaro (Evariste Safari) en volgde hij (per

mail) de vergaderingsverslagen van het managementteam. Gerard Moerman deed dit altijd - en nu nog steeds - zonder vergoeding.

Momenteel heeft **Paul Ackermans** deze rol opgenomen, ook zonder enige vergoeding. Paul was in Kisaro tijdens de maand december 2025.

Paul Ackermans heeft ook de rol van 'deputy legal representative' in het bestuur van de Rwandese ngo CPPA opgenomen. De rol zal echter op een andere manier ingevuld worden: de eindverantwoordelijkheid komt nog meer op de plaatselijke schouders liggen.

3.4.2. Jaarlijkse aankoop en verzending van materialen

In 2025 werden opnieuw materialen voor inseminatie van de varkens besteld. Wegens de perikelen vanuit de Rwandese regering zijn onze middelen 'geparkeerd' totdat we weer opnieuw kunnen investeren.

3.4.3. Ondersteuning via samenwerkingsverbanden

In 2020 leerden we via 11.11.11 de Stichting **Wilde Ganzen** kennen en we gingen scheep met deze stichting in 2020, 2021, 2022, 2023 en 2024. In 2025 was er geen samenwerkingsproject met Wilde Ganzen.

Ten slotte was er sinds 2024 een bijzonder vruchtbare samenwerking met **Zuiderlicht**, een winkel die kwaliteitsvolle tweedehandskleren verkoopt om goede doelen te steunen: wij kregen op deze manier aanzienlijke bedragen ter beschikking, die onder de giften gerangschikt zijn. De middelen dienen vooral voor het kansarmoedefonds dat in Kisaro werd opgericht. Het betreft schoolgelden, medicatie, ondersteuning van kwetsbare gezinnen (zie hoger).

3.4.4. Rechtstreekse financiële ondersteuning

De rechtstreekse financiële ondersteuning gebeurt door overschrijving op de rekening van ngo CPPA Kisaro, District Rulindo, Rwanda, nummer BK00060-0667600-47 met swift BKIGRWRW. Begin 2025 werd 11.000 euro overgemaakt. Daarin zitten o.a. de subsidies van meerdere organisaties. Deze bedragen dienen om in Kisaro en omgeving de geplande gesubsidieerde werkzaamheden uit te voeren en om het armoedefonds te spijzen.

De problemen die ontstonden tussen Rwanda en België hebben verstrekkinge gevolgen voor deze financiële ondersteuning. Om de plaatselijke ngo niet in gevaar te brengen door overboekingen die verboden zijn op basis van de RGB-verordening van maart 2025, werden er geen overschrijvingen meer uitgevoerd. Daardoor zijn de gesubsidieerde werken aan de schoolgebouwen stopgezet en de mensen die eraan werkten zijn werkloos. Het armoedebestrijdingsproject kampt met een vermindering van middelen. Er wordt onderzocht hoe deze financiering op legale wijze opnieuw kan ingevoerd worden.

3.4.5. Analyse van de uitgaven 2025

	REKENING 2025
UITGAVEN	
AANKOOP + VERZENDING	€ 49,45
DRUKWERK/POST/TELEFOON	€ 3.944,32
RWANDADAG	€ 2.553,74
BANKKOSTEN	€ 138,31
WERKING/ALLERLEI	€ 11.777,50
SPECIEN KISARO	€ 11.000,00
TOTAAL UITGAVEN	€ 29.463,32

Aankoop en verzending: € 49,45

De rubriek **drukwerk en zegels** (3.944,32 euro) omvat hoofdzakelijk de druk- en verzendingskosten van het driemaandelijks tijdschrift (20 à 24 blz.) dat naar de abonnees verzonden wordt.

De uitgaven in rubriek **allerlei** (11.777,50 euro) stijgen. We deden een tussenkomst aan de leerlingen van Bokrijk wegens de geannuleerde reis naar Kisaro wegens de problemen tussen België en Rwanda.

Speciën Kisaro. (11.000,00 euro) Dit bedrag werd overgeschreven naar de ngo in Kisaro en bevat ontvangen subsidies en eigen bijdragen voor aankopen en investeringen ter plaatse.

De onkosten voor de **Rwandadag** (2.553,74 euro) worden uiteraard afgetrokken van de ontvangsten uit de Rwandadag (7.320,00 euro).

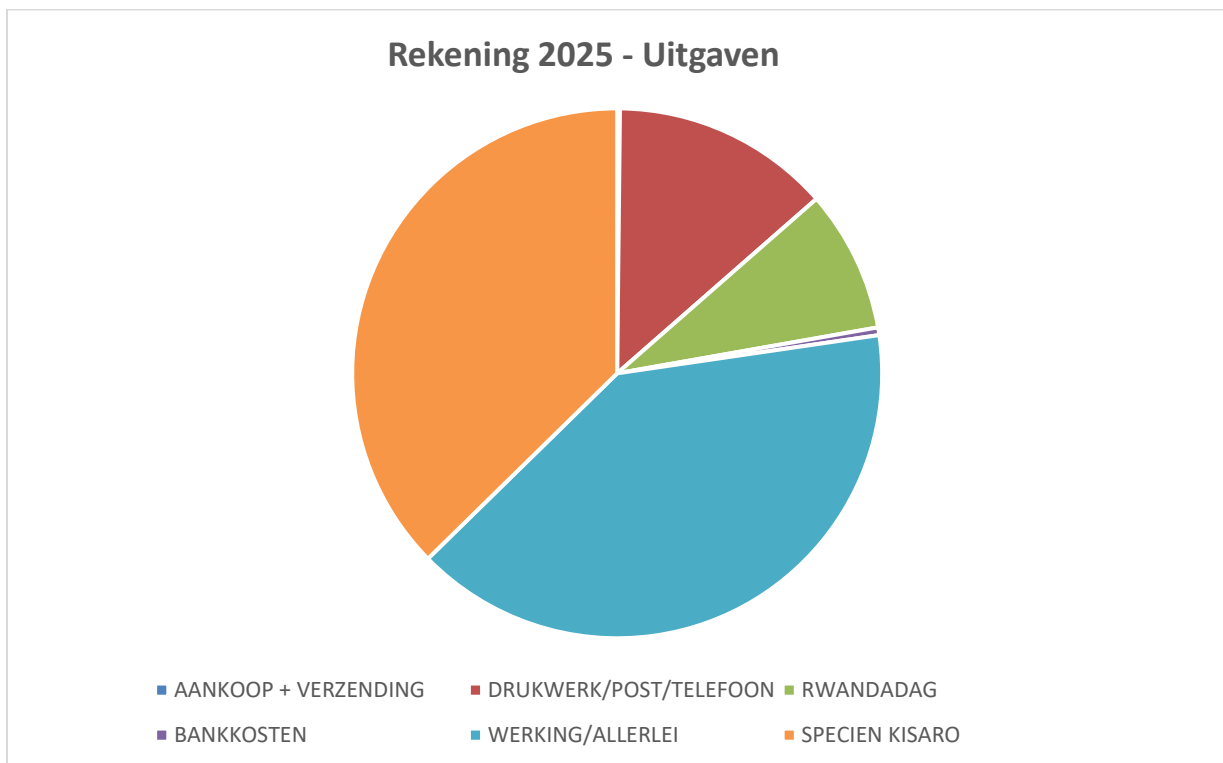
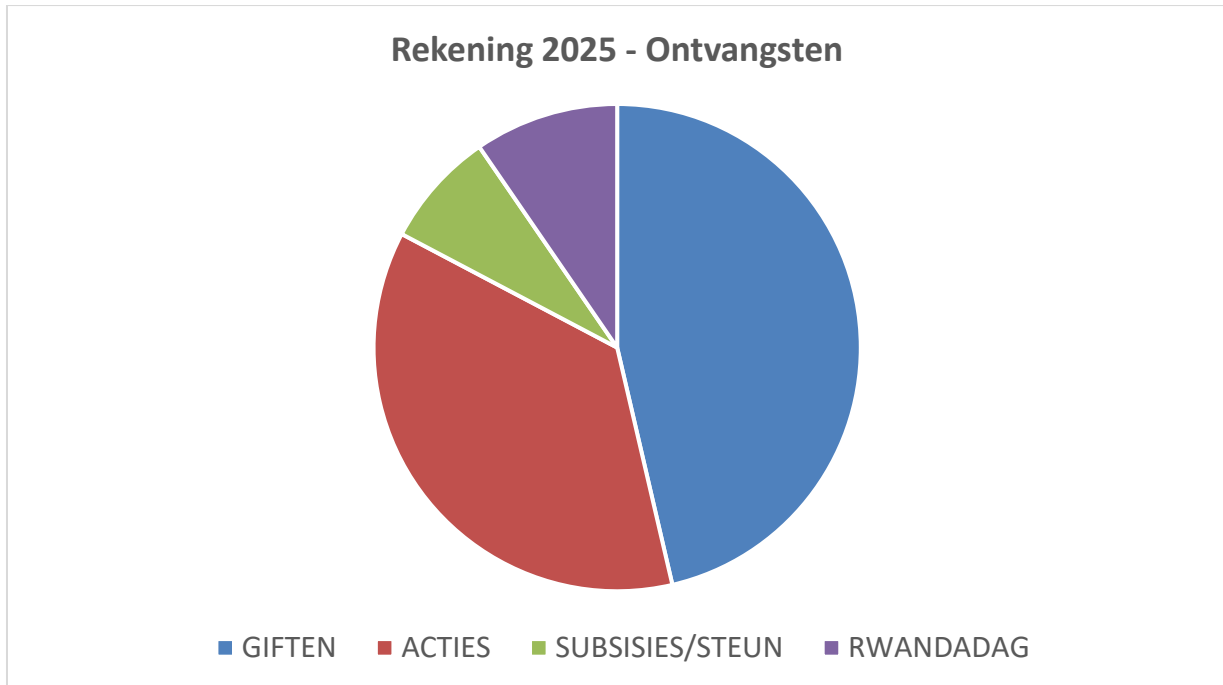
Volledigheidshalve wordt vermeld dat al het werk door vrijwilligers verricht wordt, die daar zelfs geen onkostenvergoeding voor vragen. Er worden evenmin beheerskosten aangerekend.

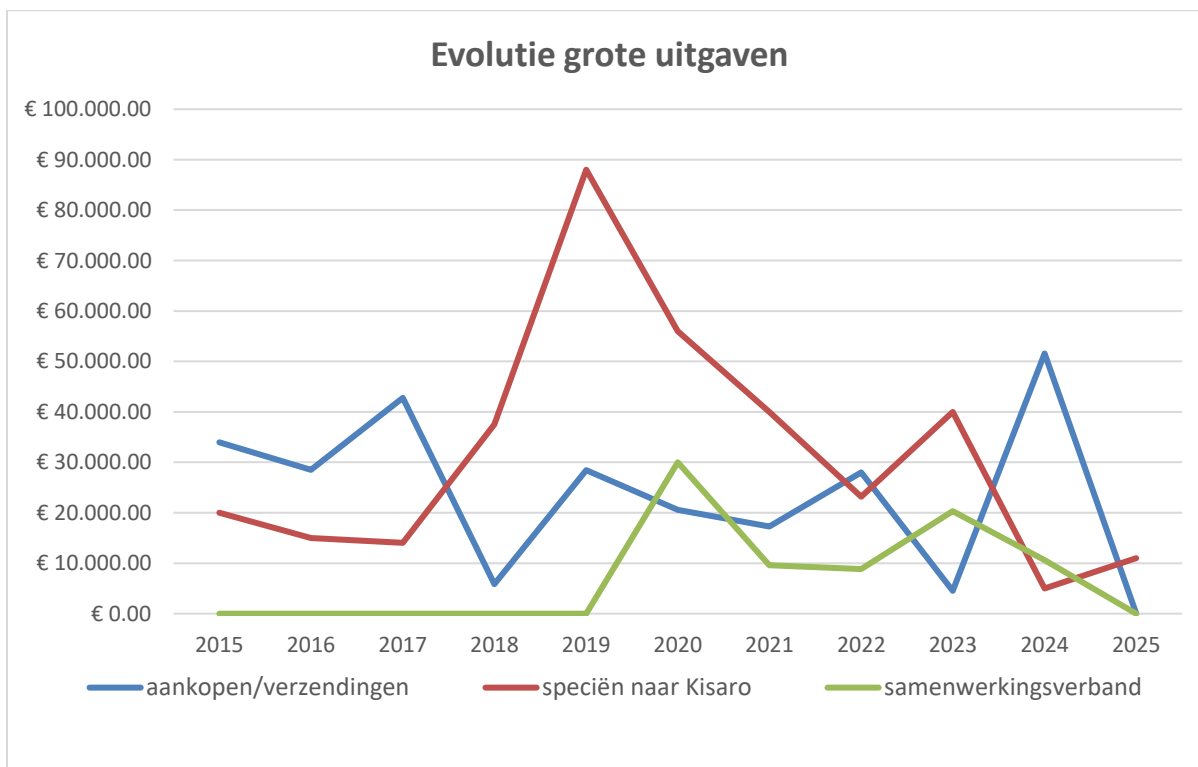
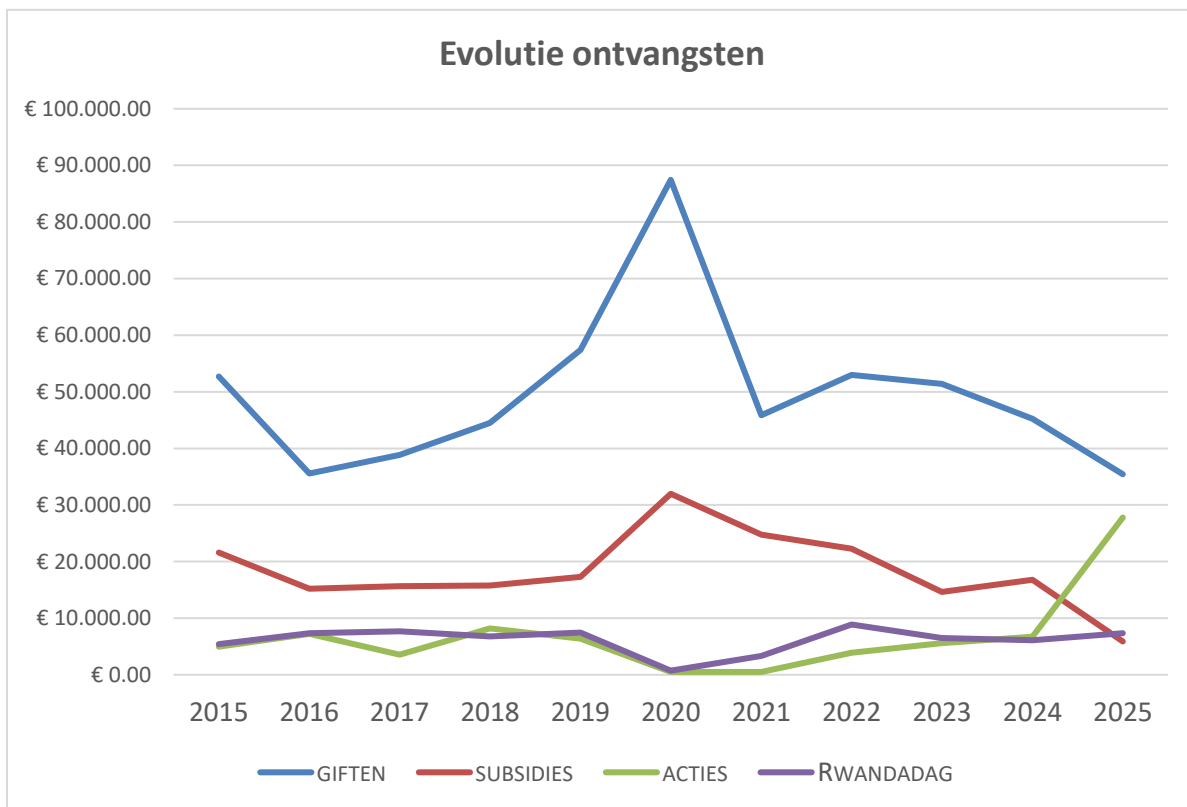
3.5. Recente investeringen en initiatieven van het CPPA ('projecten')

Er is het jaarlijkse 'normale' landbouwwerk en meestal gebeuren de investeringen in die landbouwactiviteiten met eigen middelen. Daarnaast is er de **opleiding** van jongeren (elk jaar start er een sessie voor 30 cursisten). Daarenboven investeert de ngo CPPA in voorzieningen voor de lokale gemeenschap. Deze activiteiten worden financieel ondersteund door de Belgische vzw Comité Kisaro. Ze werden in 2024 verbreed, daar van Zuiderlicht en de beide scholen expliciet middelen werden geschonken voor het kansarmoedefonds.

De verslagen worden steeds genoteerd in ons tijdschrift. De tijdschriften zijn allemaal raadpleegbaar via onze website: www.kisaro.be. Daar kan u alle verhalen volgen alsook alle verwezenlijkingen.

Op de volgende bladzijden wordt een overzicht gegeven van de financiële toestand aan de hand van enkele grafieken.

3.6. Vooruitzichten voor de werking in het Zuiden in 2026

3.6.1. Investerings

We proberen in 2026 twee nieuwe dossiers voor scholenbouw te realiseren, samen met de provincie Limburg en de provincie West-Vlaanderen. De kans is echter klein dat we daar dit jaar aan toekomen, en dat omwille van de spanningen en het niet aanvaarden van overheidsgeld vanuit België.

3.6.2. Landbouw en varkenskweek, de kernactiviteiten

Inzake landbouw en varkenskweek is er een evolutie aan de gang in Rwanda. Ook andere, en vaak grotere, investeerders zien brood in kunstmatige varkensinseminatie en aardappelteelt; vermoedelijk zullen ze van de knowhow van het Centrum gebruikmaken om landelijk initiatieven te nemen. Daardoor wijzigt mogelijk de rol van het CPPA. Waar men vroeger voor de primeurs zorgde, zal nu creatief moeten worden omgegaan met de mogelijkheden.

Enerzijds wordt gezorgd voor een zelfvoorzienende en zelfs winstgevende kernactiviteit om de middelen te genereren die nodig zijn voor sociale projecten. Ook moet men standhouden in de wijzigende Rwandese samenleving en terzelfder tijd zoeken hoe het oorspronkelijk ideaal van broeder Cyriel, de zorg om de allerarmsten ('Geef gij hun te eten'), een nieuwe dimensie krijgt.

Om de toekomst van het **kernproject**, de landbouwactiviteiten - akkerbouw, varkensteelt, groenten, slagerij, bakkerij -, evenals de daartoe nodige ateliers veilig te stellen dringt zich een aangepaste meerjarenplanning op.

Vragen zijn o.a.

- op welke wijze krijgen we de middelen naar Rwanda?
- hoe krijgt de CPPA grotere zekerheid over het gebruiksrecht van het terrein;
- op welke activiteiten zal in de toekomst het hoofdaccent liggen (strategische planning);
- hoe wordt de vernieuwing van het rollend materieel en het onderhoud van de eigen gebouwen van het Centrum gepland?
- hoe gaat het CPPA om met de klimaatverandering die toch wel grote gevolgen heeft ter plaatse.

3.6.3. Ondersteuning (direct en indirect)

Het is niet aangewezen om in 2026 kruiwagenwielen op te sturen zoals in 2024. Als er in de toekomst nog wielen nodig zijn voor de productie van kruiwagens, dan zouden die best ter plaatse aangekocht worden.

Ook in 2026 zal er in Vlaanderen gezocht worden naar subsidiemogelijkheden indien men het ons toelaat en zullen er hopelijk opnieuw **geldoverschrijvingen** kunnen plaatsvinden naar de

rekening van de ngo CPPA en zal er eventueel ter plaatse een fonds aangelegd worden (termijnbeleggingen in Rwanda).

Het **kansarmoedefonds** werd in Kisaro opgericht. Er werd een systeem opgezet worden zodat we kunnen nagaan waarvoor die middelen expliciet voor dienen.

Onze **adviserende ondersteuning** wordt verdergezet in 2025. Zoals boven omschreven zal die echter geleidelijk wijzigen. Met Gerard Moerman en Paul Ackermans wordt tijdens hun verblijf in België de verdere planning besproken met het Comité Kisaro.

3.6.4. Allerlei

In 2026, juli, zal er waarschijnlijk geen inleefreis plaatsvinden vanuit het SJIB (school Bokrijk) omdat de situatie nog steeds niet veranderd is.

4. HET BUDGET VOOR 2026

	REKENING 2025	BUDGET 2026
ONTVANGSTEN		
GIFTEN	€ 35.430,00	€ 30.000,00
ACTIES	€ 27.787,92	€ 10.000,00
SUBSISIES/STEUN	€ 5.886,15	€ 6.000,00
VERKOOP BOEK	€ 0,00	€ 0,00
RWANDADAG	€ 7.320,00	€ 7.000,00
INTRESTEN BANK	€ 0,00	€ 0,00
TOTALE ONTVANGSTEN	€ 76.424,07	€ 53.000,00
UITGAVEN		
AANKOOP + VERZENDING	€ 49,45	€ 10.000,00
DRUKWERK/POST/TELEFOON	€ 3.944,32	€ 4.300,00
KOSTEN BOEK	€ 0,00	€ 0,00
RWANDADAG	€ 2.553,74	€ 3.000,00
BANKKOSTEN	€ 138,31	€ 250,00
WERKING/ALLERLEI	€ 11.777,50	€ 10.000,00
SPECIEN KISARO	€ 11.000,00	€ 40.000,00
TOTAAL UITGAVEN	€ 29.463,32	€ 67.550,00
SALDO EIG.DJ.	€ 46.960,75	-€ 14.550,00

Het is de bedoeling om in 2026 opnieuw rechtstreeks of onrechtstreeks middelen over te maken naar Kisaro en zo de achterstand van 2025 in te halen.

Genk, 25 maart 2026
namens het bestuur,
Geert Swartenbroekx, voorzitter.